सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५(३) तथा नियमावली, २०६५ को नियम ३ बमोजिम प्रकाशन गरिएको त्रैमासिक विवरण

कार्यालय :- आन्तरिक राजस्व कार्यालय, भैरहवा

आर्थिक वर्ष :- २०८२/०८३ अविध:-वैशाख देखि आषाढ सम्म

सि.नं.	शिर्षक	विवरण
१.	निकायको स्वरुप र प्रकृति	<u>पृष्ठभूमि</u> विश्वमा बढ्दो आर्थिक अन्तरनिर्भरता र पूँजी, प्रविधि र श्रमको बढ्दो प्रवाह अनुरुप मुलुकको कराधारको संरक्षण गर्नुपर्ने आवश्यकता महसुस गरी नेपालमा व्यवस्थित कर प्रणाली थालनी भएको छ । त्यस्तै स्वयंकर निर्धारणको सिद्धान्तमा आधारित आधुनिक कर प्रणालीको प्रारम्भ भएको दुई दशकभन्दा बढी भईसकेको छ । आयकर प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्ने उद्देश्यले आयकर ऐन, २०५८ तथा अन्तःशुल्कलाई आधुनिक र व्यावहारिक बनाउने उद्देश्यले अन्तःशुल्क ऐन, २०५८ जारी भई कार्यान्वयनमा आएको २५ बर्ष भैसकेको छ । त्यस्तै एकल आधुनिक कर एवं अत्याधुनिक, लचिलो र पारदर्शी करको रुपमा मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ तर्जुमा भई २०५४ साल मंसिर १ गते देखि मूल्य अभिवृद्धि कर लागू गरिएको हो । कर राजस्व उठाउने मुख्य जिम्मेवारी पाएको आन्तरिक राजस्व विभागले देशका विभिन्न ४६ स्थानमा रहेका आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरू, मध्यम स्तरीय करदाता कार्यालय १, ठूला करदाता कार्यालय १ तथा जिल्लास्थित कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय र स्थानीयत तहमार्फत देशको कर प्रशासनको व्यवस्थापन एवं सञ्चालन गर्दै आएको छ ।रुपन्देही जिल्लाको सिद्धार्थनगर नगरपालिका, तिलोत्तमा नगरपालिका वडा नं ५देखि १७ सम्म, देवदह नगरपालिका वडा नं. १ देखि ४ र वडा नं. ११ र १२, लुम्बिनी सांस्कृतिक नगरपालिका,शुद्धोधन गाँउपालिका वडा नं. ३ मात्र, गैडहवा गाउँपालिका, कोटहीमाई गाउँपालिका, मर्चवारीमाई गाउँपालिका, मायादेवीगाउँपालिका, ओमसतिया गाउँपालिका, रोहिणी गाउँपालिका, सम्मरीमाईगाउँपालिका, सियारी गाउँपालिका र नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम) जिल्लाकार्यक्षेत्र रहने गरी यस आन्तरिक राजस्व कार्यालय, भैरहवाले निरन्तर रुपमा करदाताहरूलाई सेवा प्रवाह एवं

		सहजिकरण गर्दै आएको छ । हाल यस आन्तरिक राजस्व कार्यालय, भैरहवाको कार्यालय सिद्धार्थनगर नगरपालिकाको वडा नं. ९ मा रहेको छ । आन्तरिक राजस्व कार्यालय, भैरहवाको प्रमुख कार्य नेपालमा आन्तरिक रुपमा परिचालन हुने प्रमुख करहरू आयकर, मूल्य अभिवृद्धि कर र अन्तःशुल्कको प्रशासन गर्नु हो ।
२.	निकायको काम, कर्तव्य र अधिकार	यस आन्तरिक राजस्व कार्यालय, भैरहवाका काम, कर्तव्य र अधिकारहरू निम्न रहेका छन्: ✓ आयकर, मूल्य अभिवृद्धि कर तथा अन्तःशुल्क लगायतका करहरूको प्रयोजनका लागि एकल दर्ता प्रणालीको रुपमा स्थायी लेखा नम्बर जारी गरी कर प्रशासन सञ्चालन गर्नु, ✓ प्राकृतिक व्यक्तिको लागि P-PAN जारी गर्नु, ✓ नियमित बजार अनुगमन गर्नु, करदाता शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु, अन्तर्क्रिया, छलफलजस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नु, ✓ मदिरा तथा सूर्तिजन्य पदार्थहरूको बिक्रिवितरण गर्नलाई इजाजत प्रदान गर्नु, बार्षिक रुपमा इजाजतपत्र नविकरण गर्नु, ✓ कर संकलन गर्नु, बक्यौता, बेरुजु दाखिला गर्न लगाउनु, ✓ आयकर, मूल्य अभिवृद्धि कर तथा अन्तःशुल्क लगायतका करहरू आकर्षित हुने कारोबारलाई करको दायरामा ल्याउनु, ✓ कर छली भएको विश्वसनिय आधार भएमा आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको मापदण्डको आधारमा पूर्ण कर परीक्षण तथा अनुसन्धान गरी कारवाही गर्नु,
३.	करदाताको काम, कर्तव्य र अधिकार	अधिकारहरूः ✓ सम्मानपूर्वक व्यवहारको अधिकार, ✓ प्रचलित कानूनबमोजिम करसम्बन्धी भएका अभ्यासहरूको सूचना प्राप्त गर्ने अधिकार, ✓ करसम्बन्धी कुरामा सफाइको सवूद पेश गर्ने मौका प्राप्त गर्ने अधिकार, ✓ प्रतिरक्षाको लागि कानून व्यवसायी वा लेखापरीक्षक मुकरर गर्ने अधिकार,

		✓ करसम्बन्धी गोपनीय कुराहरू ऐनमा उल्लेख भएदेखि बाहेक अनतिक्रम्य हुने अधिकार, ✓ बढी दाखिला भएको कर फिर्ता पाउने वा समायोजन गर्ने अधिकार, ✓ पूर्वादेश माग्ने अधिकार, ✓ प्रशासकीय पुनरावलोकन वा पुनरावेदन सम्बन्धी अधिकार । कर्तव्यहरू: ✓ स्थायी लेखा नम्बर तथा दर्ता प्रमाण पत्र लिनुपर्ने, ✓ वस्तु वा सेवा बिक्री तथा आपूर्ती गर्दा बिल बिजक जारी गर्नुपर्ने, ✓ कारोबारको अभिलेख राख्नुपर्ने, ✓ अग्रिम कर कट्टी गरी दाखिला गर्नुपर्ने, ✓ समयमा नै कर विवरण दाखिला गर्नुपर्ने, ✓ समयमा नै कर दाखिला गर्नुपर्ने, ✓ कार्यालयले माग गरेको सूचना दिनुपर्ने, ✓ कार्यालयले सूचना दिएमा उपस्थित हुनुपर्ने, ✓ कार्यालयको काम कारवाहिमा बाधा बिरोध गर्न नहुने
४.	**कार्यालयमा रहने कर्मचारी संख्या र कार्य विवरणः**	यस कार्यालयलाई आवश्यक पर्ने कर्मचारी नेपाल सरकारले व्यवस्था गर्ने कानूनी प्रावधान रहेको छ। हाल कार्यालयमा जम्मा ३१ जना कर्मचारीहरू कार्यरत छन्। ४.१ स्वीकृत कर्मचारी दरवन्दी संख्याः ३४ जना ४.२ स्थायी कार्यरत कर्मचारी दरवन्दी संख्याः २८ जना ४.३ करार सेवा कार्यरत कर्मचारीः ३ जना ४.४ जम्मा कार्यरत कर्मचारी संख्याः ३१ जना
५.	**कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवाहरू:**	५.१ उद्योगी, व्यवसायी एवं प्राकृतिक व्यक्तिलाई स्थायी लेखा नम्बर (PAN र P-PAN) दर्ता प्रमाण पत्र प्रदान गर्ने, ५.२ आय विवरण, मू.अ.कर विवरण, अन्त:शुल्क विवरण लिने, Verify गर्ने, ५.३ मदिरा तथा सूर्तिजन्य पदार्थहरूको बिक्रिवितरण गर्नलाई इजाजत प्रदान गर्ने, बार्षिक रुपमा इजाजतपत्र नविकरण गर्ने, ५.४ आयकर, मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तःशुल्क दाखिला लिने/गर्न लगाउने,

		५.५ नियमित बजार अनुगमन गर्ने, ५.६ कर संकलन गर्ने, बक्यौता, बेरुजु दाखिला गर्न लगाउने, ५.७ करदाताहरूको सचेतनाका लागि करदाता शिक्षा कार्याक्रमहरू सञ्चालन गर्ने, ५.८ कर छली भएको विश्वसनिय आधार भएमा आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको मापदण्डको आधारमा पूर्ण कर परीक्षण तथा अनुसन्धान गरी कारवाही गर्ने आदि।
६.	**सेवा प्रदान गर्ने निकायको शाखा, कार्य र जिम्मेवार अधिकारीः**	**६.१ करदाता सेवा शाखाः** ✓ कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवाहरू दर्ता, कर समायोजन तथा करचुक्ता आदि प्रदान गर्ने, ✓ अन्तःशुल्क जन्य प्रतिष्ठानहरुको प्रत्यक्ष रेखदेख र नियन्त्रण कार्य ✓ अन्तःशुल्क राजस्व संकलन ✓ अन्तःशुल्क राजस्व चुहावट नियन्त्रण ✓ आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी काम गर्ने । ✓ मासिक प्रतिवेदन तयार गरी को.ले.नि.का र तालुक मन्त्रालय पठाउने । ✓ कर्मचारीहरुको हाजिरी तथा कार्यालयको अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने । – १ जना कर अधिकृत र अन्य सहायक कर्मचारीहरु। **६.२ संकलनशाखा/कर फिर्ता शाखा** ✓ कर संकलन गर्ने, ✓ बेरुजु सम्परीक्षणका लागि लेखा उत्तरदायी अधिकृतकोमा पठाउने, ✓ कर बक्यौता असुलीको लागि संकलन भ्रमण गर्ने। ✓ कर फिर्ता गर्ने – १ जना कर अधिकृत रअन्य सहायक कर्मचारीहरु । **६.३ कर परीक्षण/ अनुसन्धान शाखा** ✓ कर परीक्षण/अनुसन्धान गर्ने ✓ दर्ता खारेजीको परीक्षण गर्ने ✓ बजार अनुगमन गर्ने ✓ पुनःकर निर्धारण गर्ने – ६ जना कर अधिकृत र अन्य सहायक कर्मचारीहरु ।

७.	सेवा प्राप्त गर्न आवश्यक कागजात, लाग्ने दस्तुर, अवधि, सम्पर्क शाखा र गुनासो सुन्ने अधिकारी/सार्वजनिक सेवा बडापत्रः	सेवाग्राहीले प्राप्त गर्ने सेवाको सन्दर्भमा लाग्ने समय, लागत जिम्मेवार अधिकृत तोकिए नागरिक वडापत्रमा उल्लेख गरिएको छ ।
८.	निवेदन, उजुरी उपर निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारीः	कर अधिकृतः- एरीना दाहाल सम्पर्क नम्वर ९८५७०१२७३८
९.	निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारीः	कार्यालय प्रमुख - श्री प्रेमराज पोखेल । सम्पर्क नम्वर ९८५७०१७८५७।
१०.	सम्पादन गरेको कामको विवरण (२०८३वैशाख- आषाढ):	(तल हेर्नुहोस्)

१०.१ राजस्वको प्रकार बमोजिमको संकलन प्रगतिः

क्र.सं.	राजस्वको प्रकार	संकलित राजस्व (रु.)			
		बैशाख	जेठ	असार	जम्मा
१.	आयकर	१८३१५७	१७९०६५	५३२३४१	८९४५६३
२.	वहाल कर	५७४३	४८८२	१०३४२	२०९६७
३.	व्याज कर	८९६२	५०९	४५८४	१४०५५
४.	मूल्य अभिवृद्धि कर	२३९९३९	१९९४८२	२९८१०२	७३७५२३
५.	अन्तःशुल्क	१४०९८८०	१५१३३२८	११७०२४५	४०९३४५३
६.	स्वास्थ्य सेवा कर	४५२४	२७४२	३३५९	१०६२५
७.	अन्य कर	२६०९	३१६९	१८६७	७६४५
	जम्माः	१८५४५१४	१९०३१७६	२०२०८३१	५७७८५२१

१०.२ राजस्वको लक्ष्य अनुसारको त्रैमासिक उपलब्धि

क्र.सं.	महिना	लक्ष्य (रु.)	संकलन (रु.)	उपलव्धी
१.	वैशाख	१८९८०३१	१८५४८१४	९७.७२
२.	जेठ	१८२०६९२	१९०३१७६	१०४.५३
३.	आषाढ	२०९३१८४	२०२०८३१	९६.५४
	जम्माः	५८११९०७	५७७८८२१	९९.४३

१०.३ दर्ता/ नविकरण

कार्यहरु	संख्या
PAN जारी संख्याः	६०९
P-PAN जारी संख्याः	२९४६
VAT रजिष्ट्रेसन संख्याः	१२१
अन्तःशुल्क दर्ता/नविकरण संख्याः	४०
W-PAN जारी संख्याः	२३
बजार अनुगमनः	१४४

१०.४ अनुसन्धान परीक्षण सम्बन्धी विवरण

कर परीक्षण प्रकार	संख्या	निर्धारण भएको रकम			जम्मा
		आयकर	मु.अ.कर	अन्य	
पूर्ण कर परीक्षण	११	८००८१३७	१६८८७२०२	०	२४८९५३३९
अग्रिम कर कट्टी परीक्षण	३१	१९५९३८३८	०	०	१९५९३८३८
विस्तृत अनुसन्धान	१०	६५७६९७	२९१४१०६	०	३५७१८०३
पुनःकर निर्धारण	१	६७५०६३	०	०	६७५०६३
जम्मा	५३	२८९३४७३५	१९८०१३०८	०	४८७३६०४३

११. कार्यालय प्रमुख र सूचना अधिकारीको नाम, पद र सम्पर्क नं.:

क्र.सं.	जिम्मेवारी	नाम	पद	सम्पर्क नं.
१.	कार्यालय प्रमुख	श्री प्रेमराज पोखेल	प्रमुख कर अधिकृत	९८५७०१७८५७
२.	सूचना अधिकारी	श्री नरेश पन्थी	कर अधिकृत	९८५७०५२०६८

१२. वेवसाइट र पेजः

कार्यालयबाट सम्पादित हुने कामहरू र महत्वपूर्ण सूचनाहरू आन्तरिक राजस्व विभागको वेवसाइट www.ird.gov.np बाट गर्न/प्राप्त गर्न सकिन्छ । करदाताहरूको Facebook को बढ्दो प्रयोगलाई ध्यानमा राखेर यस कार्यालयले *आन्तरिक राजस्व कार्यालय, भैरहवा* (https://www.facebook.com/irobhairahawa) नामक फेसबुक पेज सञ्चालनमा रहेको छ ।

१३.	ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाहरूको सूचीः	• आयकर ऐन (संशोधन सहित), २०५८ • आयकर नियमावली (संशोधन सहित), २०५९ • मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन (संशोधन सहित), २०५२ • मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली (संशोधन सहित), २०५३ • अन्तःशुल्क ऐन, २०५८ र अन्तःशुल्क नियमावली (संशोधन सहित), २०५९ • मदिरा ऐन, २०३१ र मदिरा नियमावली (संशोधन सहित), २०३३ • आयकर निर्देशिका (संशोधन सहित), २०६६ • मूल्य अभिवृद्धि कर निर्देशिका (संशोधन सहित), २०६९ • अन्तःशुल्क निर्देशिका (संशोधन सहित), २०६८ • विद्युतीय विजक सम्बन्धी कार्यविधि, २०७४ (संशोधन सहित) • पुँजीगत लाभकर सम्बन्धी निर्देशिका (संशोधन सहित), २०७२ • हस्तान्तरण मुल्य सम्बन्धी निर्देशिका, २०८१ • बिलासिता शुल्क सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१
१४.	कर प्रशासनको अनुरोधः	✓ स्थायी लेखा नम्बर (PAN) लिएर मात्रै व्यावसायिक कारोबार गरौं। ✓ विद्युतीय माध्यमबाट विवरण फाइलिङ्ग गरौं । ✓ करको भुक्तानी म्यादभित्रै गरौं । ✓ कर छलीका सूचना छन् भने जानकारी गराउँ । ✓ करसँग डर होइन, भर गरौं । ✓ कर तिरौं, आफ्नो आम्दानीको वैधता सुनिश्चित गरौं । ✓ कर तिर्नु कर्तव्य र गौरव दुवै हो । ✓ बहाल आयमा १०% कर तिरौं । ✓ मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने वस्तुको कारोबार गर्नेले बार्षिक ५० लाख, वस्तु तथा सेवाको मिश्रित कारोबार र सेवाको कारोबार गर्नेले बार्षिक ३० लाख भन्दा बढीको कारोबार गर्ने भएमा मूल्य अभिवृद्धि कर (VAT) मा दर्ता भई कारोबार गरौं । ✓ वस्तु वा सेवा खरिद गर्दा अनिवार्य रुपमा बिल बिजक लिने दिने बानी बसालौं। ✓ कारोबार स्थलमा सबैले देख्ने गरी कर दर्ता प्रमाण पत्र र करपाटी राखौं ।

✓ इजाजत पत्र लिएर मात्र अन्तःशुल्क लाग्ने वस्तु तथा सेवाको कारोबार गरौं।

✓ मदीरा र सूर्तिजन्य वस्तुको कारोबार स्थलबाट अन्य वस्तुको कारोबार नगरौं।

✓ १८ बर्ष नपुगेका बालबालिकाहरूलाई मदीरा तथा चुरोटको बेचबिखन नगरौं।

✓ मदीराको बेचबिखन बिहान १० बजेदेखि बेलुका १० बजेसम्म मात्र गरौं।

✓ प्रत्येक बोतल तथा बट्टामा अन्तःशुल्क स्टिकर लागेको मदीरा तथा चुरोट मात्र उपभोग गरौं ।

✓ कर तिरौं, स्वाधीन अर्थतन्त्र निर्माण गर्न सहयोग गरौं ।

५. आम्दानी खर्च तथा आर्थिक कारोबार सम्बन्धी अद्यावधिक विवरणः

खर्चको फाँटवारी

क) चालु खर्च

सि.नं.	खर्च/वित्तीय संकेत नम्बर/नाम	अन्तिम बजेट	खर्च
१	२११११ पारिश्रमिक कर्मचारी	२१,५५७,०००.००	४,३६०,१०१.८०
२	२११२१ पोशाक	३२०,०००.००	०.००
३	२११३२ महंगी भत्ता	१,९८२,०००.००	४२०,०००.००
४	२११३४ कर्मचारीको बैठक भत्ता	१०८,०००.००	०.००
५	२११३५ कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	३०,०००.००	०.००
६	२११३९ अन्यभत्ता	४०,०००.००	५,०००.००
७	२१२१२ योगदानमा आधारित निवृतभरण तथा उपदान कोष खर्च	२५२,०००.००	४४,९४१.५६
८	२१२१३ योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	१५४,०००.००	३४,८००.००
९	२२१११ पानी तथा बिजुली	२,२६६,०००.००	१९४,१७०.००
१०	२२११२ संचार महसुल	५१६,०००.००	२०७,५१३.००
११	२२२१२ इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	१,५१६,०००.००	६४२,१७४.००
१२	२२२१३ सवारी साधन मर्मत खर्च	५५६,०००.००	२५०,४७०.००
१३	२२२१४ वीमा तथा नवीकरण खर्च	१७०,०००.००	५,०९५.००
१४	२२२२१ मेशिनरी तथा औजार मर्मतसम्भार तथा सञ्चालन खर्च	९००,०००.००	२८२,१७१.००
१५	२२२३१ निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	१२०,०००.००	१०५,४६५.००
१६	२२२९१ अन्य सम्पत्तिहरूको संचालन तथा सम्भार खर्च	१५०,०००.००	०.००
१७	२२३११ मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	१,७१७,०००.००	७६०,१८०.००
१८	२२३१४ इन्धन - अन्य प्रयोजन	२००,०००.००	२८,२००.००
१९	२२३१५ पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	५००,०००.००	२२४,५२८.००

२०	२२४११ सेवा र परामर्श खर्च	२२८,०००.००	०.००
२१	२२४१३ करार सेवा शुल्क	१,२००,०००.००	२४२,१०९.००
२२	२२४१९ अन्य सेवा शुल्क	१,९१२,०००.००	२३१,०४८.००
२३	२२५२२ कार्यक्रम खर्च	८००,०००.००	१०४,१९०.००
२४	२२६११ अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	३९४,०००.००	१३६,३४९.००
२५	२२६१२ भ्रमण खर्च	२२५,०००.००	८५,८५०.००
२६	२२७११ विविध खर्च	१,०४०,०००.००	४७३,२४०.००
	जम्मा	३८,८५३,०००.००	८,८३७,५९५.३६

ख) पुँजीगत खर्च

खर्च/वित्तीय संकेत नम्बर / नाम	अन्तिम बजेट	खर्च
३१११२ गैर आवासीय भवन निर्माण/खरिद	१९,८००,०००.००	५,१४९,३४५.००
३११२२ मेशिनरी तथा औजार	२,९६०,०००.००	१९८,३००.००
३११२३ फर्निचर तथा फिक्चर्स	२,३६८,०००.००	४१५,००७.००
३११६१ निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	५,१००,०००.००	२,१९७,६४८.००
जम्मा	३०,२२८,०००.००	७,९६०,३००.००

मौज्दातको विवरण

बैंकको नामः	कृषि विकास बैंक (को.ले.नि.का. TSA खाता)
जम्मा निकासा रु.:	१६७९७८९५.००
जम्मा खर्च रु.:	१६७९७८९५.००
पेश्की रु.:	०
पेश्की कटाई बाँकी खर्च रु.:	१६७९७८९५.००

१६.	कार्यालयले बर्गिकरण तथा संरक्षण गरेका सूचनाको विवरणः	सार्वजनिक महत्वका सबै सूचनाहरू एवं सम्बन्धित व्यक्तिका व्यक्तिगत विवरणका सूचनाहरू खुल्ला रहने ।
१७.	कार्यालयमा सूचना मागसम्बन्धी परेका निवेदन र सूचना दिईएको विषयः	निवेदन नै नपरेको ।
१८.	कार्यालयका सूचनाहरू अन्यत्र प्रकाशन भएका वा हुने भए सोको	आन्तरिक राजस्व विभागको अधिनस्थ रहेको आन्तरिक राजस्व कार्यालय, भैरहवा, आन्तरिक राजस्व विभाग र आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरूबाट समेत यस कार्यालयसम्बद्ध सूचनाहरू पाउन सकिन्छ ।

	विवरणः	
१९	तोकिए बमोजिम अन्य कामहरुः	करदाता शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरु संचालन गरिएको ।
२०.	सूचनाको हकसम्बन्धी महत्वपूर्ण जानकारीहरूः	१. संसारमा सूचनाको हकसम्बन्धी कानून जारी गर्ने पहिलो मुलुक स्वीडेन हो । सो मुलुकमा सन् १७६६ मा सूचनाको हकसम्बन्धी कानून जारी भएको हो । नेपालमा सन् २००७ (बि.सं. २०६४) मा सूचनाको हकसम्बन्धी कानून जारी भयो । २. सन् १९४८ मा जारी विश्वव्यापी मानव अधिकार घोषणापत्रको धारा १९ मा प्रत्येक व्यक्तिलाई सूचना माग्ने, पाउने र प्रवाह गर्ने हकको व्यवस्था गरिएको छ । तर, नेपालको संविधानमा नेपाली नागरिकलाई सूचना माग्ने र पाउने हकको व्यवस्था गरिएको छ । ४. नेपालको सूचनाको हकसम्बन्धी कानून बमोजिम सूचना दिन अटेरी गर्ने पदाधिकारीलाई रु. पच्चीस हजारसम्म जरिवाना हुन्छ । ५. 'इन्टरनेशनल राइट टू नो डे' बुल्गेरियाको राजधानी सोफियाबाट सन् २००२ को सेप्टेम्बर २८ बाट आरम्भ भएको हो । सन् २०१६ देखि यस दिवसको नाम 'इन्टरनेशनल डे फर यूनिभर्सल एक्सेस टू इन्फरमेशन' मा रुपान्तरित भएको छ। ६. नेपालमा सूचनाको हकसम्बन्धी कानून २०६४ श्रावण ५ मा व्यवस्थापिका संसदबाट प्रमाणीकरण भएकोमा २०६४ भाद्र ३ देखि लागु भएको हो । जसअनुसार प्रत्येक बर्ष भाद्र ३ गतेलाई राष्ट्रिय सूचना दिवसको रुपमा मनाइन्छ। ७. सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ११ बमोजिम सूचनाको हकको संरक्षण, संवर्द्धन र प्रचलनको लागि एक स्वतन्त्र राष्ट्रिय सूचना आयोग रहने कानूनी व्यवस्थाअनुसार २०६५ बैशाख २२ गते आयोगको स्थापना भएको हो। ८. सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम सार्वजनिक निकायको परिभाषाभित्र पर्ने सरकारी कार्यालय, राजनीतिक दल, गैरसरकारी संस्था, निजी क्षेत्र र कानूनद्वारा स्थापित सार्वजनिक निकायहरूले आफ्नो निकायको ३/३ महिनाको विवरण सार्वजनिक गर्नुपर्छ । ती निकायहरूले सूचना अधिकारी तोक्नुपर्छ । साथै कम्तिमा २० बर्षसम्मका सूचनाहरू अद्यावधिक गरी राख्नुपर्दछ ।
२१.	सम्पर्कः	कार्यालयको नामः आन्तरिक राजस्व कार्यालय, भैरहवा ठेगानाः सिद्धार्थनगर न.पा.-९, रुपन्देही फोन नं. ०७१-५७०७११ ई-मेलः iro24@ird.gov.np